

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

23.10.2021

Proslov při převzetí ceny Prix Irene - Lidský rozhovor s překážkami

Na památku Irene Blomfield

„Vážený pane předsedo, vážené dámy a vážení pánové, milí přátelé,

sešli jsme se k semináři, spojenému s předáním ceny Prix Irene. Jak správně upozorňujete na stránkách Spolku Irene, eiréné znamená řecky pokoj. Zdravím vás tedy tradičně: Šalom alejchem, salam alejkum, eiréné hymin, pax vobiscum, smírom tumenge, pokoj vám.

Když jsem si důkladně prošel stránky Spolku Irene a Rafael Institutu, řekl jsem si – ti by si zasloužili za své aktivity cenu. A naopak – od nich dostat cenu, to je skutečně velká čest, kterou si ani nezasloužím. Jenže to nejlepší v životě dostává člověk, i když si to nezaslouží – zadarmo. Přitom ovšem může alespoň projevit vděčnost. A tak chci na prvním místě poděkovat za Spolek Irene a za jeho mnohaleté aktivity, které jsou tak blízké mým aktivitám, že mám někdy pocit, že jsme dvě lodi plující vedle sebe – a jindy, že jsme loď jen jedna s dvěma trupy katamaranu. Jste kousek ode mě, ale směr i cesta je úplně stejná. Vydavatelská činnost. Z knih, které jste vydali, mě jich mnoho zaujalo – o přenosu traumatu z generace na generaci, ale i o jeho léčbě: Ublíženost, pomstychtivost a kultura odpuštění. Dopisy z Prahy 1939 – 1941 jsem si vzal jako jeden ze vzorů pro knihu dopisů Jana Hellera, kterou hodlám vydat. Kázání na hoře – utopie nebo program Pinchase Lapideho jsem již před časem publikoval v Revue společnosti křesťanů a Židů (v překladu Daniely Brodské). Také rád publikuji (kniha Svobodní a sobě rovní). Když jsem si přečetl seznam oceněných Prix Irene, trochu jsem se zastyděl: Kdo jsou oni a kdo jsem já? – ale pak jsem obrátil biblický verš a řekl si: Lepší být ocasem lva než hlavou lišky. Každopádně je to pro mě mimořádnou ctí, být zařazen do této řady. Prix Irene je cena pro toho, kdo se zaslouží o mír mezi lidskými skupinami. Je to vlastně taková malá Nobelova cena míru. Chci vám zde připomenout, že my všichni (alespoň myslím) máme čest být nositeli té velké Nobelovy ceny míru – jakožto Evropané jsme dostali r. 2012 Nobelovu cenu míru za projekt Evropské unie. Když jsme v Praze, připomenu ještě, že sedmou nositelkou Nobelovy ceny míru byla pražská rodačka Berta von Suttner (1905), neúnavná mírová aktivistka a autorka m.j. knihy Složte zbraně, která před nedávnem znovu vyšla česky.

Nyní přidám ještě několik informací o své maličkosti: Jsem farářem pro menšiny. Když jsem se setkal s evangelickou křesťanskou menšinou v polovině 80. let, zapůsobila na mě tak, že jsem vstoupil do církve, která to tehdy vůbec neměla snadné. Uvnitř této křesťanské menšiny jsem objevil svůj vztah k židovské menšině. Na maturitu už jsem si dělal taháky v hebrejském písmu. Zlatá devadesátá léta jsem trávil studiem teologie, také částečně v Izraeli a v Německu.

Těsně před rokem 2000 jsem se stal farářem. O rok později, nedlouho po útoku na Světové obchodní centrum jsem sám zažil útok rozhorleného muže, který mě považoval za Afgánce. Zapůsobilo to na mě tak, že jsem zašel do mešity na Rajské zahradě a setkal se tam

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

poprvé s Vladimírem Sáňkou a nabídl jsem jako farář pomoc muslimům, pokud ji budou potřebovat. Později se mi dostalo té milosti, že jsem ji mohl tuto pomoc také projevovat – hlavně slovy. Po zhanobení této mešity politím vrat vepřovou krví a nabodnutím prasečí hlavy na plot seniorátní výbor Pražského seniorátu evangelické církve napsal na můj popud muslimům solidarizační dopis – tak pěkně, jak bych to sám nezvládl. Na formulaci dopisu se tehdy podílel hlavně Miloš Rejchrt.

Prožil jsem v té době také těžký rozchod – a uvědomil si, jak je obtížné, když se někomu nařizuje být sám. Překvapivě mě to přiblížilo lidem z komunity LGBT. Takřka nikoho jsem neznal, ale navrhl jsem na konventu Pražského seniorátu evangelické církve vypracování požehnání ke společnému životu pro pár osob stejného pohlaví. Tehdy se většina konventuálů zdržela hlasování – tak se u nás hlasuje proti (většina věcí, o které se snažím, napoprvé nevyjde, ale obvykle to po neúspěchu zkusím znovu).

Uběhlo pár let a už jsme se ženil. Na svatbě nám zazpíval rabín Dushinski – za což pak na mě došla stížnost na naši evangelickou inkvizici – k seniorátní pastýřské radě, která ji naštěstí odložila jako bezpředmětnou.

Po dalších pár letech jsem zvláštním způsobem našel vztah k romipen - romství. Před asi deseti lety byla v části společnosti velmi silně protiromská atmosféra, která se následně projevovala protiromskými pochody – nejprve ve Šluknovském výběžku, o dva roky později (2013) po celé České republice. Našel jsem své místo na straně Romů, nakonec jsme se přihlásil i při sčítání obyvatel k romské národnosti. Tehdy mě také vyhledal Rafael institut a poprvé jsme se setkali – vybavuji si, že jsem v něm a také v Unii židovských žen přednášel o Romech.

Protiromská nenávist změnila svůj cíl na muslimy a uprchlíky. Demonstranti i protidemonstranti byli často titíž lidé, jako pár let předtím na stranách proti Romům a pro společné soužití. Romka Ivana Čonková byla dvakrát neoprávněně zatčena policií za romsko českou vlajku na shromáždění za soužití s muslimy. Policie se za to dvakrát omluvila – a dnes za tu samou vlajku stíhá aktivistu Míru Brože.

Dostalo se mi té cti, že jsem mohl pomáhat uprchlíkům – mladým mužům v detenčních táborech. Štědrý den r. 2015 byl současně také Mawlid – narozeniny proroka Mohameda. Společně jsme v táboře v Drahonicích oslavili Vánoce i Maulid, pomodlili se křesťansky i muslimsky. Když jsem se vracel z tábora, byl jsem zvláštně naplněn nadějí či snad proroctvím, že nakonec všechno dobře dopadne, že nad terorismem a nenávistí nakonec zvítězí láska. S odstupem mohu říci, že se to v mnoha případech splnilo. Ti mladí muži se v různých částech světa, kde skončili, v ČR, v Německu, v Turecku – oženili a tato kapitola jejich životních příběhů tedy skončila jako pohádka – po mnoha dobrodružstvích svatbou.

V té době jsem se začal scházet také s rabínem Sidonem a přemýšleli jsme, jak společně pomoci Romům. Velmi pěkně se podařil projekt s romskou vlajkou – na mezinárodní den Romů 2. srpna – vyvěsila jako projev solidarity romskou vlajku židovská obec na židovské radnici (naproti) a také evangelická církev na Synodní radě. Další rok už visela romská vlajka na více

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

místech, pak ji vyvěsilo i mnoho radnic – Prahy 3 a 5, Ústí nad Labem a v dalších městech. Den romského holocaustu se stal také tématem v médiích.

Léta se také poměrně pěkně dařil poněkud chaotický multikulturní a multináboženský festival Stánek míru. (Co pořádám já, je vždy chaotické.) V době koronaviru přešel do online podoby diskusí stánku míru – farář, rabín David Maxa, muslim Kristián Dembický a odbornice na věc, o níž diskutujeme.

Občas střídám aktivismus také klidným sezením a vydáváním knih: Svobodní a sobě rovní. Kromě těchto rozlitaných věcí je pro mě důležitá také soustředěná práce se stejnými lidmi. Farář nejen mluví, ale také naslouchá. Docela pravidelně kážu – hlavně v evangelických sborech. Snažím se ovlivňovat nejen celou společnost, ale také evangelickou církev – a také sám sebe, zůstat normální a nepropadnou komplexu mesianismu, pomahačství, nevyhořet a být tu pro své nejbližší – a také sám pro sebe. K 50. narozeninám jsem si pořídil motorku yamaha.

Přeskočím rychle do současnosti. Plány a vize: Myslím, že míru mezi skupinami lidí se nejlépe daří v zemích s dobře fungující občanskou společností, politici nejčastěji reagují na to, co je ve společnosti. Důležité je se xenofobním tendencím jen nebránit, ale také vysílat první impulsy, pokud možno v příjemné a přátelské podobě, jako to například krásně umí Babičky bez hranic, které například nedávno pořádaly akci Zachraňte barvy pro Afgánistán – módní přehlídku krásných žen všeho věku v krásných afgánských šatech. Moje zkušenost je, že když se malá skupina – jako Babičky bez hranic, Spolek Irene, židovská obec či evangelická církev, zastává v otevřené společnosti jiné skupiny, mnoho toho dosáhne.

V průběhu času jsem několikrát vydal mezináboženský kalendář. Poslední dva roky je přílohou časopisu jako plakát na zeď. V současnosti ho nabízím mnoha časopisům – a některé už to přijaly. Termíny v kalendáři mi také umožňují lépe se soustředit na některá sekulární výročí – pravidelně např. 8. dubna – mezinárodní den Romů, 17. května – den IDAHO – mezinárodní den proti homofobii, transfobii a bifobii, 2. srpna – den romského holocaustu, 16. prosince se pokusím zorganizovat společnou bohoslužbu církví z různých národů při připomínce mezinárodního dne migrantů. Snažím se také zavést v ČR připomínání Dne proti rasismu (21. března). V této věci jsme zatím ve fázi porážek... Poslední z nich bylo, když jsem na spartánské fanoušky skandující heslo Jude Slavia dal podání na policii a dostal odpověď, že tento pokřik v ústech fanoušků není trestný čin, ale ani přestupek. Policie současně opakovaně stíhá romsko českou vlajku – a pak se za to omlouvá – a toleruje neonacistické skandování. Tento rozpor mezi deklarovanou neutralitou policie a faktickým nadřozováním skupinám projevujícím extremistické názory budu ještě dále řešit.

Podle mé zkušenosti je při prosazování těch pozitivních věcí důležitá trpělivost a dlouhodobé opakování akcí, s nimiž se postupně část společnosti ztotožní.

Můj poslední úkol je velmi těžký - sháním hřbitov pro věřící muslimské víry.

Poděkování:

RESPEKT
K PŘIROZENÝM PRÁVŮM
ČLOVĚKA

Začal jsem poděkováním Spolku Irene, rád bych také skončil poděkováním – třem lidem a jedné organizaci - své ženě Evě a svým dcerám Juditě a Deboře, které podporují mou práci svou tolerancí, intelektuálním partnerstvím, péčí o naši rodinu i věcmi, které sám moc neumím – projevováním lásky a něhy. Děkuji. Děkuji také evangelické církvi, v níž jsem farářem – a jejíž členové mě podporují mnohem víc, než si zasloužím. Bez podpory církve bych se mohl věnovat maximálně jednomu segmentu své práce – a ještě mnohem méně. Farář pro menšiny – to je pro mě práce snů.

Jako farář chci také jedním slovem poděkovat vzhůru:

Toda, šukran, eucharistó, gratias, pa'ikerav, děkuji.

A děkuji i vám všem za trpělivost s tímto proslovem: Děkuji.“